

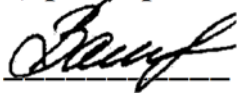
**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВТЕІ КНТЕУ

 Н. Л. Замкова

31 08 2020

КОНТРАСТИВНА ЛІНГВІСТИКА

CONTRASTIVE LINGUISTICS

РОБОЧА ПРОГРАМА

Для всіх галузей знань і спеціальностей

Вінниця 2020

Розробник: Іваницька Н.Б., д.філол.н., професор

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу 27 серпня 2020 р. пр. № 8; на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету 28 серпня 2020 р. пр. № 8 та засіданні вченої ради інституту 31 серпня 2020 р. пр. № 7.

Рецензенти: **Терещенко Л.Я.**, к.філол.н., доцент кафедри іноземної філології ВТЕІ КНТЕУ.

Мізін К.І., д.філол.н., професор, завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 16.09.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 1,34.
Обл.-вид. арк. 1,17. Тираж 5. Зам. № 327.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення дисципліни.

Порівняння (контраст) пронизує всі внутрішні мовні механізми, тим самим розширюючи та поглиблюючи уявлення й знання про сутність, структуру та функціонування мови як основного інструменту перекладацької діяльності. Для міжмовних досліджень порівняння – основний продуктивний спосіб наукового пізнання. Лінгвісти висловлюють думку про те, що зіставлення мов таке ж давнє, як саме вивчення мови. Водночас ідентифікація контрастивної лінгвістики (зіставного мовознавства) як окремої лінгвістичної науки, що вивчає дві чи кілька мов незалежно від їхньої спорідненості з метою виявлення їхніх подібностей і відмінностей на всіх рівнях мовної структури, установлення «першості» між зіставним мовознавством і типологією в генезисі компаративістики, як і визначення місця цього лінгвістичного напрямку в системі наук, і донині не є однозначним.

На сьогодні більшість науковців є одностайними щодо визнання факту набуття лінгвістичною контрастивістикою самостійності у сфері лінгвістичної компаративістики (порівняльного мовознавства). При цьому останню здебільшого кваліфікують як мультилінгвальну дисципліну, сформовану різними напрямами, виокремлення яких спирається на пріоритетність тієї чи іншої визначальної ознаки міжмовного порівняння. Такими ознаками вважають характер об'єкта порівняння (споріднені, неспоріднені, близькоспоріднені, неблизькоспоріднені мови, національні варіанти, діалекти тощо), мету дослідження (аналіз ступеня спорідненості, пошук універсалій, установлення еквівалентності та міжмовних відповідностей), напрямок порівняння (синхронія vs. діяхронія), теорію як систему науково обґрунтованих характеристик об'єкта порівняння та метод як систему прийомів порівняльного аналізу.

У сучасному мовознавстві контрастивістику кваліфікують як потужний і перспективний напрям лінгвістичної компаративістики із чітко окресленою сферою інтересів, визначеним предметом та сформованою методологією дослідження. Контрастивна лінгвістика виступає однією з ефективних форм зв'язку між фундаментальною теоретичною лінгвістикою та прикладними аспектами мовознавства, своєрідною зоною, де перетинаються шляхи теорії і практики. Більше того, на сьогодні зіставні дослідження значною мірою не лише констатують, але й виявляють причини тих чи інших мовних явищ, набуваючи ознак пояснювальної дисципліни.

Вивчення основ контрастивної лінгвістики ґрунтується на всебічному порівнянні та співвіднесенні мовних одиниць, засобів їх поєднання і функціонування у словосполученні або реченні в різних мовах світу. Саме ці принципи покладено в основу програмного матеріалу дисципліни «Контрастивна лінгвістика».

Предметом вивчення дисципліни є теоретико-методологічні основи організації контрастивного вивчення різнорівневих мовних одиниць (фонологічних, морфологічних, синтаксичних, лексико-семантичних) із метою виявлення їх подібностей і відмінностей.

Методика вивчення дисципліни ґрунтується на єдності проблемних лекцій, практичних занять, які передбачають формування контрастивної компетенції як допоміжної для перекладацької діяльності. Програмою передбачено самостійну роботу здобувачів освітнього ступеня, спрямовану на формування автолінгводидактичних умінь і навичок зіставного аналізу мовного матеріалу та транспонування отриманих результатів на перекладацьку діяльність.

Метою вивчення дисципліни «Контрастивна лінгвістика» є формування в здобувачів компетентностей щодо виявлення та характеристики універсальних, типологічних та індивідуальних конститутивних властивостей будь-якої людської мови з подальшою трансформацією отриманих результатів на лінгвістичну, перекладацьку та наукову діяльність.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

У процесі вивчення дисципліни передбачено розв'язання таких теоретичних і практичних **завдань**:

- дослідження базових категорій лінгвістики та основних понять в аспекті синхронного компаративізму;
- встановлення пріоритетності однобічного / двобічного зіставного аналізу залежно від потреб перекладацької / науково-дослідної діяльності;
- запобігання інтерференції рідної мови на мову перекладу;
- визначення методичної релевантності подібностей і відмінностей між зіставляваними мовами;
- встановлення характеру міжмовної інтерференції;
- визначення меж застосування зіставлення як прийому перекладу;
- розвиток лінгвістичного мислення і систематизація теоретичних знань;
- інтегрування теоретичних основ зіставного аналізу в перекладацьку діяльність.

Очікувані результати навчання:

- правильно інтерпретувати лінгвістичну сутність мовного контрасту;
- визначати рівневі та між рівневі аспекти зіставлення мовних одиниць та явищ;
- розмежовувати лінгвістичне та власне перекладацьке підґрунтя зіставного підходу до аналізу мовних одиниць;
- визначати хронологію розвитку контрастивної лінгвістики;
- розмежовувати поняття «типологія», «характерологія», «універсологія»;
- визначати відмінності між контрастивною лінгвістикою і суміжними галузями компаративних досліджень;
- правильно використовувати поняття «мовний тип» і «тип у мові»;
- характеризувати основні види універсалій;
- знаходити універсалії в різномовних текстах;
- володіти методикою проведення зіставних досліджень;

- розмежовувати однобічний і двобічний контрастивний аналіз;
- правильно обирати *tertium comparationis* для проведення контрастивного аналізу;
- визначати специфіку варіювання фонем у різних мовах;
- ідентифікувати функції різних типів і видів наголосу в різних мовах;
- проводити системний аналіз впливу інтонації різних мов на міжкультурну комунікацію;
- створювати зіставні моделі словотвору;
- інтерпретувати взаємозв'язок класифікації слів за частинами мови і мовними картинами світу;
- визначати зв'язок граматичних категорій і типу мов;
- володіти методикою вичленування структурних моделей речення для проведення зіставного аналізу;
- розмежовувати і правильно використовувати в мові перекладу просодичні, синтаксичні та лексичні засоби актуального членування речення.
- виокремлювати повні та часткові відповідники в мовних паралелях у процесі перекладу;
- знаходити в тексті фонову лексику та слова-символи;
- проводити делакунізацію безеквівалентної лексики;
- розмежовувати типи міжмовних семантичних співвідношень фразеологізмів;
- визначати повну та неповну еквівалентність у сфері фразеологізмів;
- використовувати теоретичні положення зіставного мовознавства в науково-дослідній роботі.

Контрастивна лінгвістика тісно пов'язана з іншими напрямками дослідження мови і посідає важливе місце серед дисциплін філологічного циклу (ареальна лінгвістика, корпусна лінгвістика, ідіоматика, стилістика та ін.). Контрастивна лінгвістика має безпосередній зв'язок із перекладознавством, адже можливість виявлення лексичних та інших відмінностей між оригінальними текстами і їх перекладами сприяє поглибленню вивчення індивідуальних стратегій та універсальних прийомів перекладу

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна пов'язана з вивченням таких дисциплін, як «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Порівняльна граматики першої іноземної та української мов», «Сучасні лінгвістичні теорії», «Інтерпретація художнього тексту», «Жанрові теорії перекладу».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Тема	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		Лекції	Практичні (лабораторні) заняття	Самостійна робота студентів	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Контрастивна лінгвістика в системі лінгвістичної компаративістики.	16	2	4	10	уо, пз
Тема 2. Історія контрастивної лінгвістики.	16	2	4	10	р, сун
Тема 3. Зіставне мовознавство, типологія, характерологія й універсологія.	16	2	4	10	уо, т
Тема 4. Методика контрастивної лінгвістики.	18	4	4	10	уо,т
Тема 5. Зіставна фонетика і фонологія.	18	4	4	10	із, сун
Тема 6. Зіставна дериватологія і морфологія.	18	4	4	10	уо, сун
Тема 7. Граматичні категорії в контрастивному вивченні.	18	4	4	10	к
Тема 8. Зіставний синтаксис.	16	4	2	10	уо, сун
Тема 9. Контрастивна лексикологія.	22	4	2	16	п
Тема 10. Контрастивна фразеологія.	22	4	2	16	р ,пз
Підсумковий контроль.	Екзамен				
Разом	180	34	34	112	

Примітка:

уо – усне опитування;

пз - письмове завдання;

т- тестування;

р- реферативне повідомлення;

із – індивідуальне завдання;

сун – система управління навчанням;

п – проєкт;

к – кейс.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми).

Тема 1. Контрастивна лінгвістика в системі лінгвістичної компаративістики

Предмет і завдання контрастивної лінгвістики (зіставного мовознавства). Місце зіставного мовознавства в системі наук. Практичне значення зіставного мовознавства. Мультилінгвальний характер контрастивістики.

Лінгвістична сутність мовного контрасту. Формування контрастивного статусу мови. Перспективність зіставлення мінімальної кількості мов (часто двох) з метою співвіднесення їх за максимальною кількістю релевантних для синхронного стану досліджуваних мов ознак.

Рівневий та міжрівневий фокуси зіставлення мовних одиниць та явищ на тлі сучасної лінгвістичної поліпарадигмальності. Пріоритетність зіставлення властивостей та закономірностей структурної організації мовних систем у динаміці їхнього синхронного стану. Лінгвістичний і перекладацький мотив зіставно-лінгвістичного підходу.

Тема 2. Історія контрастивної лінгвістики

Контрастивна лінгвістика від початків до кінця ХІХст. Перші лінгвістичні праці, в яких застосовуються елементи контрастивного аналізу. Взаємовідношення зіставного мовознавства і лексикографії. Перші багатомовні глосарії і словники. Санскрит у розвитку європейського зіставного мовознавства. Значення праць Ф. Шлегеля, А. Шлегеля, В.фон Гумбольда, Ф. Боппа, А. Шлейхера в розвитку зіставного мовознавства.

Зіставне мовознавство у ХХ—на початку ХХІст. Наукова діяльність Е. Сепіра, Дж. Грінберга, Ш. Баллі, вчених Празької лінгвістичної школи, Л.В. Щерби, Є.Д. Поливанова у розвитку зіставного мовознавства. Специфічність погляду на контрастивну лінгвістику американських і західноєвропейських учених.

Внесок вітчизняних учених у зіставне мовознавство.

Тема 3. Зіставне мовознавство, типологія, характерологія й універсологія

Типологія, її зміст і завдання. Типологія і зіставне мовознавство. Типологія і характерологія. Відмінність характерології від типології й зіставного мовознавства. Типологічна класифікація мов. Зміст поняття «мовна типологія». Різновиди мовної типології в сучасному мовознавстві: обсяг досліджуваного матеріалу, структурний і функціональний вектори дослідження, мета дослідження, синхронічний і діахронічний аспекти. Сутність ареальної типології. Мовний тип і тип у мові. Різновиди типологічної класифікації мов.

Характерологія як галузь компаративістики. Праці В. Матезіуса як основоположника характерологічного напряму лінгвістики. Методика характерології.

Предмет універсології. Універсологія і античні граматики. «Меморандум про мовні універсалії» Дж. Грінберга, Дж. Дженкінса, Ч. Осгуда. Різновиди універсалій. Універсалії, встановлені різними методиками: дедуктивні універсалії, індуктивні універсалії. Поширеність універсалій: абсолютні(повні), статистичні (неповні) універсалії (фреквенталії). Часовий критерій виокремлення універсалій: синхронічні / діяхронічні універсалії. Характер універсалій: прості, елементарні / складні, імплікаційні універсалії. Універсалії та унікалії.

Тема 4. Методика контрастивної лінгвістики

Зміст і принципи застосування індукції й дедукції в зіставному мовознавстві.

Сутність зіставного методу. Відмінність зіставного методу від порівняльно-історичного методу. Специфіка використання зіставного методу. Однобічний і двобічний підходи до застосування зіставного методу.

Поняття «мови-еталона». Вимоги до функціонування мови-еталона. Співвідношення термінів «мова-еталон» і «*tertium comparationis*».

Сутність основних принципів зіставних досліджень. Рівні зіставлення. Аспекти контрастивного вивчення мов.

Етапи зіставного аналізу. Особливості використання інших методів у контрастивних дослідженнях.

Тема 5. Зіставна фонетика і фонологія

Особливості фонетико-фонологічних систем різних мов. Предмет і завдання зіставної фонетики і фонології. Аспекти зіставлення фонологічних систем. Специфіка варіювання фонем у різних мовах. Особливості дистрибуції фонем в англійській та українській мовах.

Ознаки зіставлення голосних фонем різних мов. Системи голосних української та англійської мов.

Ознаки зіставлення приголосних фонем різних мов. Особливості функціонування фонем різних мов у мовленні.

Найпоширеніші фонетичні процеси в мовах світу.

Склад і суперсегментні засоби. Типологія складів у мовах світу. Сутність силабем. Мови, яким притаманна силабема. Критерії характеристики структури складів у різних мовах.

Критерії визначення своєрідності наголосу в зіставляваних мовах. Наголос за місцем у слові в різних мовах світу. Функції різних типів і видів наголосу в різних мовах.

Критерії зіставлення інтонації різних мов. Специфіка інтонації окремих мов.

Тема 6. Зіставна дериватологія і морфологія

Словотвір у зіставному аспекті. Переваги і недоліки застосування семантичного принципу зіставного дослідження словотвору.

Одиниці зіставного дослідження словотвору. Моделі зіставного дослідження словотвору в сучасній контрактивній лінгвістиці. Своєрідність мов щодо способів словотворення. Способи словотворення в українській та англійській мовах.

Словотвірна потенція певних класів слів у різних мовах. Словотвір і мовна картина світу. Методика зіставного дослідження словотвору.

Морфологічні системи мов. Аспекти і константи зіставного дослідження морфологічних систем. Способи вираження граматичних значень у мовах світу. Частини мови. Класифікація слів за частинами мови і мовна картина світу.

Тема 7. Граматичні категорії в контрастивному вивченні

Граматичні категорії. Загальна характеристика граматичних категорій. Зв'язок граматичних категорій і типу мови.

Категорія роду. Формальний характер граматичної категорії роду. Формальні засоби вираження категорії роду в мовах світу. Категорія роду і мовна картина світу.

Категорія числа: структура, значення та способи вираження в різних мовах.

Категорія відмінка. Відмінності в структурі відмінкових систем різних мов.

Категорія детермінації: сутність та формальні засоби вираження. Категорія ступенів порівняння.

Категорія часу. Відмінність між граматичними часами і часовими формами дієслів. Семантична структура граматичних часів. Грами відносного часу. Взаємозв'язок між категорією часу і значеннями часової дистанції та результативності.

Категорія виду. Різниця між аспектуальністю і граматичною категорією виду. Вирази категорії виду в різних мовах.

Категорія стану. Сутність універсальної теорії стану.

Категорія способу. Специфіка мов стосовно категорії способу.

Категорія особи. Грами категорії особи в різних мовах.

Приховані категорії.

Тема 8. Зіставний синтаксис

Об'єкт контрастивного синтаксису. Методика виокремлення структурних моделей речення. Переваги відмінкової граматики Ч. Філлмора в зіставних дослідженнях синтаксису. Метод транспозиції в зіставному синтаксисі.

Зіставний аналіз словосполучення: спосіб вираження синтаксичних відношень; характер синтаксичних відношень; місце залежного слова щодо головного.

Речення. Формальний, семантико-синтаксичний, семантичний рівні речення. Члени речення. Структура члена речення (однокомпонентні і двокомпонентні члени речення). Синтаксичні зв'язки між членами речення. Своєрідність членів речення в різноструктурних мовах.

Порядок слів у реченні: прогресивний /регресивний; контактний /дистантний; вільний / зв'язаний; об'єктивний (нейтральний) / суб'єктивний (емфатичний); прямий / інвертований.

Односкладні речення.

Відмінності у вираженні заперечення в різних мовах. Мононегативні та полінегативні мови.

Набео- і esse-конструкції в індоєвропейських мовах.

Актуальне членування речення: просодичні, синтаксичні й лексичні засоби.

Тема 9. Контрастивна лексикологія

Лексико-семантичні системи мов у контрастивному освітленні. Принципи і методи зіставного дослідження лексики. Основні шляхи і методи зіставного дослідження лексики.

Семантична розбіжність слів-корелятивів різних мов. Різновиди семантичної розбіжності слів-корелятивів.

Семантичний обсяг слів. Семантична близькість / віддаленість слів-відповідників зіставляваних мов. Коефіцієнт семантичної близькості (С.Г. Бережан).

Гіперо-гіпонімія. Фонова лексика. Слова-символи. Вплив слів-символів на міжкультурну комунікацію. Полісемія. Специфіка переносних значень. Синонімія. Омонімія й омографія. Міжмовна омонімія.

Безеквівалентна лексика. Лексичні лакуни: абсолютні лакуни, відносні лакуни. Емоційна лексика. Внутрішня форма слова.

Тема 10. Контрастивна фразеологія

Типи міжмовних семантичних співвідношень фразеологізмів. Типи міжмовних співвідношень у сфері фразеологізмів: повна еквівалентність, неповна еквівалентність (фразеологізми з однаковим значенням, але з різною образною мотивацією / фразеологізми, однакові за денотативно-сигніфікативним значенням, але різні за емоційно-оцінним компонентом), безеквівалентні фразеологізми.

Національно-мовна специфіка лексичного складу фразеологізмів. Вживання без еквівалентних слів і слів із національно-культурним семантичним компонентом. Використання національних власних назв. Використання певних слів у співвідносних компаративних фразеологізмах. Частотність слів-відповідників у фразеологізмах.

Відмінності у варіативності фразеологізмів. Національно-мовна специфіка в системних зв'язках фразеологізмів.

Структура навчальної дисципліни.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
1	2	3
Визначати предмет і завдання контрастивної лінгвістики; пояснювати мультилінгвальну природу зіставного мовознавства; правильно інтерпретувати лінгвістичну сутність мовного контрасту; доводити перспективність зіставного напряму мовознавства; визначати рівневі та між рівневі аспекти зіставлення мовних одиниць та явищ; розмежовувати лінгвістичне та власне перекладацьке підґрунтя зіставного підходу до аналізу мовних одиниць.	Тема 1. Контрастивна лінгвістика в системі лінгвістичної компаративістики План лекції №1 1. Предмет і завдання контрастивної лінгвістики (зіставного мовознавства). 2. Місце зіставного мовознавства в системі наук. 3. Практичне значення зіставного мовознавства. 4. Мультилінгвальний характер контрастивістики. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 9, 10, 11, 18, 34, 36.	2
	Самостійна робота студентів 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка доповідей за питаннями практичного заняття. 3. Підготовка повідомлення про пріоритетність зіставлення властивостей та закономірностей структурної організації мовних систем у динаміці їхнього синхронного стану. 4. Складання таблиці «Лінгвістичний і перекладацький мотив зіставно-лінгвістичного підходу».	10
	Практичне заняття № 1 1. Загальні питання зіставного мовознавства. 2. Лінгвістична сутність мовного контрасту. 3. Формування контрастивного статусу мови.	2
	Практичне заняття № 2 1. Перспективність зіставлення мінімальної кількості мов (часто двох). 2. Рівневий та міжрівневий фокуси зіставлення мовних одиниць та явищ на тлі сучасної лінгвістичної поліпарадигмальності.	2
	Тема 2. Історія контрастивної лінгвістики План лекції № 2 1. Контрастивна лінгвістика від початків до кінця XIX ст. 2. Взаємовідношення зіставного мовознавства і лексикографії. 3. Перші багатомовні глосарії і словники. Санскрит у розвитку європейського зіставного мовознавства. 4. Ф. Шлегель, А. Шлегель, В.фон Гумбольдт, Ф. Бопп, А. Шлейхер у становленні контрастивістики. 5. Зіставне мовознавство у XX-на початку XXI ст.	2
Знати перші лінгвістичні праці, в яких застосовуються елементи контрастивного аналізу; визначати хронологію розвитку контрастивної лінгвістики; визначати взаємовідношення розвитку зіставного мовознавства і лексикографії;		

інтерпретувати основні положення Празької лінгвістичної школи щодо методології зіставних досліджень; знати здобутки представників вітчизняної школи контрастивістів.	Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 9, 10, 13.	
	Самостійна робота студентів 1. Опрацювання та доповнення лекційного матеріалу. 2. Підготовка реферату «Основні етапи становлення лінгвістичної контрастивістики в Україні».	10
	Практичне заняття № 3 1. Наукова діяльність Е. Сепіра, Дж. Грінберга, Ш. Баллі. 2. Наукова діяльність вчених Празької лінгвістичної школи. 3. Л.В. Щерба, Є.Д. Поливанов в історії зіставного мовознавства.	2
	Практичне заняття № 4 1. Специфічність погляду на контрастивну лінгвістику американських учених 2. Розвиток контрастивістики в західноєвропейському мовознавстві. 3. Внесок вітчизняних учених у зіставне мовознавство.	2
Розмежовувати поняття «типологія», «характерологія», «універсологія»; визначати відмінності між контрастивною лінгвістикою і суміжними галузями компаративних досліджень; правильно використовувати поняття «мовний тип» і «тип у мові»; визначати предмет універсології і характерології; знати основні види універсалій (дедуктивні /індуктивні; абсолютні /неповні, синхронічні /діахронічні, прості /імплікаційні); вміти знаходити універсалії в	Тема 3. Зіставне мовознавство, типологія, характерологія й універсологія План лекції № 3 1. Типологія, її зміст і завдання. 2. Типологія і зіставне мовознавство. Типологія і характерологія. Відмінність характерології від типології й зіставного мовознавства. 3. Типологічна класифікація мов. Зміст поняття «мовна типологія». 4. Різновиди мовної типології в сучасному мовознавстві: обсяг досліджуваного матеріалу, структурний і функціональний вектори дослідження, мета дослідження, синхронічний і діахронічний аспекти. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 9, 10, 34, 36, 41, 49, 50.	2
	Самостійна робота студентів 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекції. 2. Підготовка доповідей за питаннями практичного заняття. 3. Опрацювання додаткової літератури. 4. Складання таблиці «Види універсалій».	10

різномовних текстах; критично аналізувати характерологічні дослідження в перспективі на перекладацьку практику.	Практичне заняття № 5 1. Сутність ареальної типології. 2. Мовний тип і тип у мові. Різновиди типологічної класифікації мов. 3. Характерологія як галузь компаративістики. 4. Праці В. Матезіуса як основоположника характерологічного напрямку лінгвістики. 5. Методика характерології	2
	Практичне заняття № 6 1. Предмет універсології. Універсологія і античні граматики. «Меморандум про мовні універсалії» Дж. Грінберга, Дж. Дженкінса, Ч. Осгуда. 2. Різновиди універсалій. Універсалії, встановлені різними методиками: дедуктивні універсалії, індуктивні універсалії. Поширеність універсалій: абсолютні(повні), статистичні (неповні) універсалії (фреквенталії). 3. Часовий критерій виокремлення універсалій: синхронічні / діахронічні універсалії. 4. Характер універсалій: прості, елементарні / складні, імплікаційні універсалії. 5. Універсалії та унікалії.	2
Володіти методикою проведення зіставних досліджень; знати сутність зіставного методу; розмежовувати однобічний і двобічний контрастивний аналізи; правильно обирати tertium comparationis для проведення контрастивного аналізу; адекватно оцінювати результативність вибору основи зіставлення для різних мовних одиниць і рівнів; використовувати двобічний зіставний аналіз в міжрівневих паралелях.	Тема 4. Методика контрастивної лінгвістики План лекції №4 1. Зміст і принципи застосування індукції й дедукції в зіставному мовознавстві. 2. Сутність зіставного методу. 3. Однобічний і двобічний підходи в застосуванні зіставного методу. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 15, 38, 41, 44, 48, 49, 50.	2
	План лекції №5 1. Співвідношення термінів «мова-еталон» і «tertium comparationis». 2. Особливості використання інших методів у контрастивних дослідженнях. 3. Сучасні методи контрастивного зіставлення. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 15, 38, 41, 44, 48, 49, 50.	2
	Самостійна робота студентів 1. Опрацювання та доповнення матеріалу лекцій. 2. Підготовка доповідей за питаннями практичного заняття. 3. Опрацювання додаткової літератури з теми. 4. Визначення однобічності / двобічності зіставлення та встановлення tertium comparationis (на матеріалі здійснених зіставних досліджень).	10

	Практичне заняття № 7 - Відмінність зіставного методу від порівняльно-історичного методу. - Специфіка використання зіставного методу. Поняття «мови-еталона». Вимоги до функціонування мови-еталона. - Сутність основних принципів зіставних досліджень.	2
	Практичне заняття № 8 - Рівні зіставлення. - Аспекти контрастивного вивчення мов. - Етапи зіставного аналізу.	2
Орієнтуватися в основних особливостях фонетико-фонологічних систем мов, що вивчаються; визначати специфіку варіювання фонем у різних мовах; виокремлювати ознаки зіставлення голосних і приголосних фонем різних мов; правильно визначати склади і суперсегментні засоби зіставляюваних мов; знати своєрідності наголосу в зіставляюваних мовах; правильно визначати функції різних типів і видів наголосу в різних мовах; проводити системний аналіз впливу інтонації різних мов на міжкультурну комунікацію.	Тема 5. Зіставна фонетика і фонологія План лекції № 6 - Предмет і завдання зіставної фонетики і фонології. - Аспекти зіставлення фонологічних систем. - Специфіка варіювання фонем у різних мовах. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 22, 40, 45.	2
	План лекції № 7 - Особливості дистрибуції фонем в англійській та українській мовах. - Ознаки зіставлення голосних і приголосних фонем різних мов. - Найпоширеніші фонетичні процеси в мовах світу. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 22, 40, 45.	2
	Самостійна робота студентів - Підготовка доповідей за питаннями практичного заняття. - Визначення критеріїв зіставлення інтонації різних мов. - Складання таблиці «Суперсегментні засоби англійської та української мов».	10
	Практичне заняття № 9 - Склад і суперсегментні засоби. - Типологія складів у мовах світу. - Сутність силабеми. - Критерії характеристики структури складів у різних мовах.	2
	Практичне заняття № 10 - Критерії визначення своєрідності наголосу в зіставляюваних мовах. - Функції різних типів і видів наголосу в різних мовах.	2

Орієнтуватися в сучасних підходах до контрастивного вивчення дериватології; створювати зіставні моделі словотвору; орієнтуватися в особливостях словотвору в різних мовах для уникнення інтерференції рідної мови на мову перекладу; проводити системний зіставний аналіз дериваційних процесів; інтерпретувати взаємозв'язок класифікації слів за частинами мови і мовними картинами світу.	Тема 6. Зіставна дериватологія і морфологія План лекції № 8 1. Словотвір у зіставному аспекті. 2. Переваги і недоліки застосування семантичного принципу зіставного дослідження словотвору. 3. Одиниці зіставного дослідження словотвору. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 26, 45.	2
	План лекції № 9 1. Моделі зіставного дослідження словотвору в сучасній контрастивній лінгвістиці. 2. Словотвірна потенція певних класів слів у різних мовах. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 26, 45.	2
	Самостійна робота студентів 1. Підготовки повідомлення «Словотвір і мовна картина світу» або «Методика зіставного дослідження словотвору».	10
	Практичне заняття № 11 1. Морфологічні системи мов. 2. Аспекти і константи зіставного дослідження морфологічних систем.	2
	Практичне заняття № 12 1. Способи вираження граматичних значень у мовах світу. 2. Частини мови. 3. Класифікація слів за частинами мови і мовна картина світу.	2
Визначати зв'язок граматичних категорій і типу мов; володіти лінгвістичною термінологією для проведення зіставного аналізу граматичних категорій в мовах, що вивчаються; визначати формальні ознаки вираження категорій; правильно передавати мовою перекладу лакунарні для такої мови категорії; інтерпретувати поняття «приховані категорії».	Тема 7. Граматичні категорії в контрастивному вивченні План лекції № 10 1. Граматичні категорії. Зв'язок граматичних категорій і типу мови. 2. Формальні засоби вираження категорії роду в мовах світу. Категорія роду і мовна картина світу. 3. Категорія числа: структура, значення та способи вираження в різних мовах. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 17-21, 26, 32, 33, 46, 47, 52.	2
	План лекції № 11 1. Категорія відмінка. Відмінності в структурі відмінкових систем різних мов. 2. Категорія детермінації: сутність та формальні засоби вираження. 3. Семантична структура граматичних часів. Взаємозв'язок між категорією часу і значеннями часової дистанції та результативності.	2

	Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 17-21, 26, 32, 33, 46, 47, 52.	
	Самостійна робота 1. Підготовка доповідей за питаннями практичного заняття. 2. Опрацювання додаткової літератури. 3. Робота з кейсом «Приховані категорії в мовах світу». 4. Складання таблиці «Формалізація граматичних категорій англійської та української мов».	10
	Практичне заняття № 13 1. Категорія виду. 2. Різниця між аспектуальністю і граматичною категорією виду. 3. Вираження категорії виду в різних мовах. 4. Категорія стану. Сутність універсальної теорії стану.	2
	Практичне заняття № 14 1. Категорія способу. 2. Специфіка мов стосовно категорії способу. 3. Категорія ступенів порівняння. 4. Категорія особи. 5. Грами категорії особи в різних мовах.	2
Володіти методикою ви членування структурних моделей речення для проведення зіставного аналізу; розумітися на методі транспозиції; розмежовувати способи вираження синтаксичних відношень і характер синтаксичних відношень; транспонувати в перекладацьку діяльність знання про порядок слів у реченні; знати основні мононегативні і полінегативні мови; розмежовувати і	Тема 8. Зіставний синтаксис План лекції № 12 1. Об'єкт контрастивного синтаксису. 2. Метод транспозиції в зіставному синтаксисі. 3. Зіставний аналіз словосполучення: способи вираження синтаксичних відношень; характер синтаксичних відношень; місце залежного слова щодо головного. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 28, 29, 32..	2
	План лекції № 13 1. Формальний, семантико-синтаксичний, семантичний рівні речення. 2. Члени речення в контрастивному аспекті. 3. Своєрідність членів речення в різноструктурних мовах. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 28, 29, 32.	2

правильно використовувати в мові перекладу просодичні, синтаксичні та лексичні засоби актуального членування речення.	Самостійна робота студентів 1. Підготовка доповідей за питаннями до практичного заняття. 2. Опрацювання додаткової літератури. 3. Складання таблиці «Зіставний аналіз просодичних, синтаксичних і лексичних засобів актуального членування речення в англійській та українській мовах» .	10
	Практичне заняття № 15 1. Порядок слів у реченні: прогресивний /регресивний; контактний / дистантний; вільний / зв'язаний; об'єктивний (нейтральний) / суб'єктивний (емфатичний); прямий / інвертований. 2. Односкладні речення. 3. Мононегативні та полінегативні мови. 4. Habeo- і esse-конструкції в індоєвропейських мовах.	2
Виокремлювати основні принципи і методи зіставної лексикології; інтерпретувати поняття «семантичний обсяг слова»; розмежовувати повні та часткові відповідники в мовних паралелях у процесі перекладу; знаходити в тексті фонову лексику та слова-символи; знати методи делакунізації без еквівалентної лексики; орієнтуватися в національно-мовних особливостях використання емоційної лексики.	Тема 9. Контрастивна лексикологія План лекції № 14 1. Лексико-семантичні системи мов у контрастивному освітленні. 2. Принципи і методи зіставного дослідження лексики. 3. Основні шляхи і методи зіставного дослідження лексики. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 8, 12, 14, 16, 23, 24, 25, 31, 35, 39 43, 58.	2
	План лекції № 15 1. Семантична розбіжність слів-корелятивів різних мов. Різновиди семантичної розбіжності слів-корелятивів. 2. Семантичний обсяг слів. Семантична близькість / віддаленість слів-відповідників зіставляваних мов. 3. Коефіцієнт семантичної близькості (С.Г. Бережан). Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 8, 12, 14, 16, 23, 24, 25, 31, 35, 39 43, 58.	2
	Самостійна робота 1. Підготовка доповідей за питаннями практичного заняття. 2. Знаходження безеквівалентної лексики в текстах мови оригіналу, проведення делакунізації (на матеріалі різномовних текстів). 3. Визначення семантичного обсягу слів та семантичної близькості /віддаленості слів-	16

	відповідників зіставляваних мов за коефіцієнтом семантичної близькості С.Г. Бережана (на матеріалах перекладних словників).	
	Практичне заняття № 16 1. Гіперо-гіпонімія. 2. Фонова лексика. Слова-символи. 3. Полісемія. Специфіка переносних значень. 4. Синонімія. Омонімія й омографія. Міжмовна омонімія. 5. Безеквівалентна лексика. 6. Лексичні лакуни: абсолютні лакуни, відносні лакуни.	2
Розмежовувати типи міжмовних семантичних співвідношень фразеологізмів; визначати повну та неповну еквівалентність у сфері фразеологізмів; пояснювати причини без еквівалентності фразеологічних одиниць; правильно інтерпретувати національно-мовну специфіку лексичного складу фразеологізмів; знаходити національно-мовну специфіку в системних зв'язках фразеологізмів.	Тема 10. Контрастивна фразеологія План лекції № 16 1. Типи міжмовних семантичних співвідношень фразеологізмів. 2. Типи міжмовних співвідношень у сфері фразеологізмів. 3. Безеквівалентні фразеологізми. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 24, 29, 35, 55, 56, 57, 59.	2
	План лекції № 17 1. Національно-мовна специфіка лексичного складу фразеологізмів. 2. Вживання без еквівалентних слів і слів із національно-культурним семантичним компонентом. 3. Використання національних власних назв. Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Додаткова: 24, 29, 35, 55, 56, 57, 59.	2
	Самостійна робота 1. Підготовка доповідей за питаннями до практичного заняття. 2. Визначення національно-мовної специфіки лексичного складу фразеологізмів зіставляваних мов (на матеріалі фразеологічних словників) 3. Підготовка реферату «Національно-мовна специфіка в системних зв'язках фразеологізмів».	16
	Практичне заняття № 17 1. Використання певних слів у співвідносних компаративних фразеологізмах. 2. Частотність слів-відповідників у фразеологізмах. 3. Відмінності у варіативності фразеологізмів. 4. Національно-мовна специфіка в системних зв'язках фразеологізмів.	2
ВСЬОГО		180

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов: навч. посібник. (Korunets' I.V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian languages). Вінниця: Нова книга, 2003. 464 с.
2. Левицький А.Е. Порівняльна грамати́ка англійської та української мов: підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 264 с.
3. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : [підручник]. К. : Академія, 2006. 424 с.
4. Манакин В. Н. Сопоставительная лексикология : [монографія]. К. : Знання, 2004. 326 с.
5. Стернин И. А. Контрастивная лингвистика. Проблемы теории и методики исследования : [монографія]. М. : АСТ-Восток-Запад, 2007. 288 с.
6. Сусов И. П. Контрастивная лингвистика [Електронний ресурс]. Введение в теоретическое языкознание. Модуль 6. Языки в их отношении друг к другу. URL: <http://homepages.tversu.ru/%7Eips/>
7. Karamysheva I.D. Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages: Textbook; Third edition, revised. Vinnytsia: Nova Knyha Publishers, 2017. 336 p.

Додаткові:

8. Бережан С. Г. Семантическая эквивалентность лексических единиц. Кишинев : Штиинца, 1973. 372 с.
9. Бурлак С. А. Введение в лингвистическую компаративистику. М. : Эдиториал УРСС, 2001. 270 с.
10. Введение в сравнительную типологию английского, русского и украинского языков. К. : Вища шк., 1977. 147 с.
11. Гак В. Г. О контрастивной лингвистике // *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. XXV. Контрастивная лингвистика : Переводы / [сост. В. П. Нерознака; общ. ред и вступ. ст. В. Г. Гака]. М. : Прогресс, 1989. С. 5—17.
12. Гудавичус А. Структурный и когнитивный аспекты в сопоставительной семасиологии // *Мова. Людина. Світ* : зб. наук. ст. К. : Вид. центр КНЛУ, 2006. С. 193—204.
13. Гумбольдт В. фон. О сравнительном изучении языков применительно к различным эпохам их развития // *Избранные труды по языкознанию* / [пер. с нем. яз., под ред. и с предисл. Г. В. Рамишвили]. М. : Прогрес, 1984. С. 307—323.
14. Денисова С. П. Картина світу та суміжні поняття в зіставному дослідженні // *Проблеми зіставної семантики*. К. : Вид. центр КНЛУ, 2005. Вип. 7. С. 9—14.
15. Джеймс К. Контрастивный анализ // *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. XXV. Контрастивная лингвистика : Переводы / [сост. В. П. Нерознака; общ. ред и вступ. ст. В. Г. Гака]. М. : Прогресс, 1989. С. 34—54.

16. Жлуктенко Ю. О. Аспекти контрастивної лексикології // *Мовознавство*. 1989. № 6. С. 2—8.
17. Іваницька Н. Б. Дієслівні системи української та англійської мов: парадигматика і синтагматика : монографія. Вінниця : СПД Главацька, 2011. 636 с.
18. Іваницька Н. Б. До проблеми методики зіставного вивчення системи українських та англійських дієслів // *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* / гол. ред. П. Ю. Саух. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2007. Вип. 33. С. 105—108.
19. Іваницька Н. Б. Функціонально-семантична класифікація українських та англійських дієслів : монографія. К. : КНТЕУ, 2004. 196 с.
20. Іваницька Н. Б. Дієслівні системи в аспекті міжмовного корелятивного синтетизму // *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. Kosice. 2019. №7/3.
21. Іваницька Н. Б., Іваницька Н. Л. Ukrainian and English verbs: bilateral contrastive cross-linguistic perspective // *Advanced Education*. 2008. Issue 9. P.213-218.
22. Кибрик А. Е. Константы и переменные языка. СПб. : Алетейя, 2003. 719 с.
23. Конецкая В. П. Введение в сопоставительную лексикологию германских языков. М. : Высш. школа, 1993. 201 с.
24. Корнилов О. А. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов. М. : ЧеРО, 2003. 349 с.
25. Которова Е. Г. Межъязыковая эквивалентность в лексической семантике: сопоставительное исследование русского и немецкого языков : [монография]. Frankfurtam Main, Berlinetc. : PeterLang, 1998 (Berliner Slawistische Arbeiten, Bd. 5). 212 с.
26. Летучий А. Б. Типология лабильных глаголов: семантические и морфологические аспекты : дис. ... кандидата филол. наук : 10.02.20 / Летучий Александр Борисович. М., 2006. 344 с.
27. Матезиус В. О лингвистической характерологии (на материале современного английского языка) // *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. XXV. Контрастивная лингвистика : Переводы / [сост. В. П. Нерознака; общ. ред и вступ. ст. В. Г. Гака]. М. : Прогресс, 1989. С. 18—26.
28. Махонина А. А. К вопросу о классификации межъязыковых лакун // *Язык и национальное сознание*. Воронеж, 2003. Вып. 4. С. 40—45.
29. Плунгян В. А. Почему языки такие разные. 2-е изд., испр. М. : Азбуковник, 2001. 303 с.
30. Потье Б. Типология // *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. XXV. Контрастивная лингвистика : Переводы / [сост. В. П. Нерознака; общ. ред и вступ. ст. В. Г. Гака]. М. : Прогресс, 1989. С. 187—204.
31. Шафиков С. Г. Лексическая типология языков. Уфа : БашГУ, 2005. 162 с.
32. Ярцева В. Н. Контрастивная грамматика. М., 1981. 111 с.
33. Aarts B. & Meyer C. *The verb in contemporary English: theory and description*. Cambridge University Press, 2006. P 328-329.

34. Abraham W. Language universals // *Universals of language* / [ed. M. Kefer, J.V.D. Auwera]. Brussels : Editions de l'Université de Bruxelles, 1989. P. 9—25.
35. Aitchison J. Cognitive clouds and semantic shadows // *Language and Communication*. Oxford : Oxford University Press, 1985. P. 69–93.
36. Amberber M. Language universals and variation. Greenwood Publishing Group, 2002. 280 p.
37. Christiansen M. Language universals. Oxford : Oxford University Press, 2009. 294 p.
38. Amr M. El-Zawawy. Studies in Contrastive Linguistics and Stylistics. Nova Science Publishers, Incorporated, 2016.
39. Baker M. C. Lexical categories: verbs, nouns, and adjectives. N.-Y. : Cambridge University Press, 2003. 353 p.
40. Botne R. To die across languages : Toward a typology of achievement verbs // *Linguistic typology*. 2003. 7.2. P. 233—278.
41. Comrie B. Language universals and linguistic typology: Syntax and morphology / B. Comrie. second ed. Chicago : University of Chicago Press, 1981. 252 p.
42. Croft W. Typology and universals. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 341 p.
43. Danes Fr. Cognition and Emotion in the Discourse Interaction: A Preliminary Survey of the Field // *Preprints of the Plenary Session Papers* : XIV International Congress of Linguists Organized under Auspices of CIPL, Berlin 10–15, August, 1987. Berlin, 1987. P. 272—291.
44. Defrancq B. Contrasting contrastive approaches. *Language in contrast*, 2015. 15. 1-3. <https://doi.org/10.1075/lic.15.1.01def>
45. Deshors S. Zooming in on Verbs in the Progressive: A Collostructional and Correspondence Analysis Approach // *Journal of International linguistics*, 2017. 45, 3, p. 260-290.
46. Diller H. J. Emotions and the Linguistics of English / [proceedings edit. by Wilhelm L. Busse]. Tubingen: Niemeier. 1992. P. 26–34.
47. Dixon R. M. W. Where have all the adjectives gone? // *Where have all the adjectives gone? and other essays in semantics and syntax*. Berlin : Mouton, 1982. 187 p.
48. Fathy Khalifa M. Contrastive Analysis, Error Analysis, Markedness Theory, Universal Grammar and Monitor Theory and their Contributions to Second Language Learning // *International Journal of Linguistics*. 2018. # 10, 1. P, 12-41. <https://doi.org/10.5296/ijl.v10i1.12479>
49. Filipovic L. Applying typological insights in professional practice // *Language in contrast*. 2017. # 1. P 255-278. <https://doi.org/10.1075/lic.17.2.05fil>
50. Greenberg J. Language typology: a historical and analytic overview. Walter de Gruyter, 1974. 82 p.
51. Hartmann R. R. K. Contrastive linguistics and bilingual lexicography // *Woerterbuecher Dictionnaires. International Encyclopedia of Lexicography* / [ed. by F. J. Hausmann]. De Gruyter, 1991. Vol. III. P. 2854—2859.

52. Haspelmat M. The Serial Verb Construction: Comparative Concept and Cross-linguistic Generalizations // *Language and Linguistics*. 2016. # 17(3). P. 291-31. <https://doi.org/10.1177/239700221562689>
53. James C. Contrastive analysis. Longman, 1980. 208 p.
54. Koning E. Contrastive linguistics and language comparison // *Language in contrast*. 2012. # 2. P. 3-26. <https://doi.org/10.1075/lic.12.1.02kon>
55. Krzeszowski Tomasz P. Contrasting languages: the scope of contrastive linguistics. Berlin : N.-Y. : Walter de Gruyter, 1991. 286 p.
56. The linguistics of giving / [ed. John Newman]. Amsterdam: Benjamins Publishing Company, 1998. 384 p.
57. The linguistics of sitting, standing and lying / [ed. John Newman]. Amsterdam: Benjamins Publishing Company, 2002. 407 p.
58. Viberg E. Cross-linguistic perspectives on lexical organization and lexical progression // *Progression and regression in language* / [K. Hyldenstam, (eds.)]. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. P. 340—385.
59. Wierzbicka A. *Lingua Mentalis*. Sydney : Acad. Press, 1980. 326 p.

Интернет-ресурсы

60. <http://dengik.tele-koam.ru>
61. <http://ktpnm.kpi.ua/ru/node/299>
62. <http://law-in-translation.in.ua>
63. <http://lingvo.kiev.ua/titles/titles9.htm>
64. <http://www.krugosvet.ru>
65. <http://www.uta.org.ua/uta/>
66. Linguist List <http://linguistlist.org/sp/GetWRListings.cfm?WRAbbrev=Projects>
Linguistics - <http://en.citizendium.org/wiki/linguistics>
67. MODERN LINGUISTICS VERSUS TRADITIONAL HERMENEUTICS - <http://www.tmsj.edu/tmsj/tmsj14b.pdf> The main linguistic tendencies at the beginning of the XX century and text analysis - <http://waucondastore.com/main-linguistic-tendencies-beginning-xx-century-text-analysis/>
68. THEORETICAL RESOURCES OFF- AND ON-LINE - <http://www.phillwebb.net/topics/communication/xLinguistics.htm>
69. www.iti.org.uk
70. www.linguistlist.org
71. www.ncbe.gwu.edu